

Et kulturelt blikk på global kunst: "Empire's Borders I & II" og "Factory"

av Haci Akman
Etnolog

En guffen kveld 11. mars 2011, er vi på vei mot utstillingsåpningen til Chen Chieh-jen. Ute veksler det mellom å være opphold, hagel, regn og vind. Inne i utstillingslokalet blir vi møtt av store filmerret. Få har tatt veien til stiftelsen 3,14 da vi ankommer utstillingslokalene i sekstiden. Likevel er de som har kommet frem i den kalde marskvelden et variert publikum, både i alder, kjønn og personlighet. Noe som igjen gjenspeiler at utstillingens tema er noe som berører alle mennesker i dagens samfunn.

I pressemeldingen presenteres Chen Chieh-jen som en av Taiwans mest internasjonalt anerkjente kunstnere, og har utstilling fra 11/03- 30/04 på Stiftelsen 3,14 i Bergen. Hans verker er sterkt påvirket av politisk makt og politiske relasjoner, noe han viser i sine kunstverker, blant annet ved å reflektere over dagens neoimperialistiske samfunn, som er bygget opp under alliansen mellom nasjonen og kapitalismen. Chieh-jen prøver gjennom sin kunst å skape en handling som eliminerer bevisstheten om imperiet.

Ved utstillingsåpningen presenterte direktør Marlin Barth innholdet, hvor hun meddelte at utstillingen består av tre ulike filmverk, to fra serien "*Empire's Borders I & II*", og en med navnet "*The Factory*". Verkene til Chieh-jen er fordelt i to ulike rom i utstillingslokalene. I det største rommet vises to av filmene "*Empire Borders I & II*". Filmene er i utstillingsrommet skilt fra hverandre. "*Empire Borders I*" vises åpent på lerret i hovedrommet i utstillingslokalet. "*Empire Borders II*" derimot er for anledningen konstruert inne i en firkantet black box, bygget inne i hovedrommet. "*The Factory*" vises i et siderom, som kan minne om et bomberom, med tykk dør og tykke murede vegger.

"*Empire Borders I*" er inspirert av en illegal migrants blog, og består av to ulike segmenter. Det første segmentet viser til åtte typiske saker mot taiwanske søkere som blir nektet turistvisum, uten noen videre utdypende forklaring om årsaken til dette. Det andre segmentet tar for seg ni historier fra kvinner som ønsker å migrere fra fastlandet i Kina, til Taiwan, med utgangspunkt i ekteskapsvisum. Ved flyplassen i Taiwan blir kvinnene stoppet for intervjues. Her opplever kvinnene undertrykkelse og diskriminering fra Taiwans nasjonale immigrant kontor. Chieh-jen sammenligner disse to situasjonene for å kunne utforske globale hierarkier i forhold til grensekontroller, myndigheter, samt taktikker som dominerende land bruker ovenfor mennesker fra andre nasjoner.

"*Empire Borders II*" tar utgangspunkt i livet til Chieh-jens far, som var medlem i NSA (Anti-Communist National Salvation Army). I filmen kan vi se samarbeidet mellom CIA og Taiwan, noe som resulterte i trening av "the Anti-Communist National Salvation Army". Noen av objektene er inkludert i filmen som fotografi, en liste over menn som har mistet deres liv på hemmelige oppdrag, personlige eiendeler, et tomt fotoalbum, samt en biografi Chieh-jens far skrev på sin uniform da han tjenestegjorde i militæret. Kunstneren forteller selv at fortellingen på hans fars dress er fiktiv, og opprinnelig var skrevet for å vise sin lojalitet til staten.

Filmene "*The Factory*" viser bilder fra en nedlagt tekstilfabrikk, samt arbeideres kunngjørelse. Filmene er spilt inn uten lyd, viser sene bevegelser av arbeidere som betrakter bygningen, og som konstruerer plagg, noe som igjen resulterer i et ambivalent portrett av varende personlige bånd og mellom arbeidere og en subtil kritikk av den sosiale skiftningen i økonomisk realitet.

Filmenes innhold er viktige i vår samtid forhold til formidling av illegal migrasjon, feminisme, arbeidsmigrasjon, spørsmål rundt kjønn og migrasjon, samt verdens imperier og maktstyre mellom nasjoner. Emner som er særdeles viktig i vårt samfunn. Både for å få en bedre forståelse og for å gi et innblikk i et samfunn vi i Vesten ikke har den samme kunnskap om. Kjønn og migrasjon ser vi klart i "*Empire Borders I*", hvor den feministiske migrasjon fremheves, samt nasjoners makt over kvinnen som individ. Dette maktforholdet kommer sterkt frem både i migrasjon fra Taiwan til Kina, og fra Kina til Taiwan. "*Empire Borders II*" derimot viser sterkere til imperier og maktstyre, og relasjoner mellom maktstyrer som CIA, og Taiwan, noe som resulterte i NSA. "*The Factory*" viser skiftning i økonomisk realitet, noe som resulterer i at mange av arbeiderne mister jobbene, men de personlige båndene mellom dem fortsatt er sterke. Ved at arbeiderne står sammen å lager plagg selv etter kollapset viser til sterke relasjoner mellom enkeltindivider, som ikke kan erstattes andre steder.

Filmene er installert slik at de kommuniserer med hverandre. Noe som tilsynelatende synes å funke veldig bra i stiftelsen 3,14 sine utstillingslokaler. Filmene viser til mennesker i vanskelige situasjoner. Det virker som om emnene tar en vinkling mot noe som ender med økonomisk eller personlig kollaps. Ved at to av filmene vises i lukkede rom, henholdsvis en i en firkantet ny konstruert black box, og den andre i et mørkt bakrom, som minner om et bomberom, viser dette de sorte baksidene av arbeidsmigrasjon, illegal migrasjon, kjønnsroller og nasjonens relasjoner og politikkers makt over arbeideren. Filmen som vises i åpent rom, er fortellinger som vi tidligere har hørt om. Den Taiwanske kvinnen som ønsker visum til Kina, men som ikke får nei, uten noen utdypende forklaring. Den kvinnelige migranten fra Kinas fastland, som ønsker å krysse grensen over til Taiwan, men ikke klarer dette på flyplassen, på grunn av ulike årsaker til at dokumentene deres blir sett på som falske, og de blir derfor sett på som illegale migranter. De opplever undertrykkelse på flyplassen i Taiwan, og i filmen står de stilt opp utenfor innsjekkingsranken, og forteller sin historie og årsak for at de ikke får komme inn i landet. Årsakene er blant annet falske ekteskapsvisum. En av kvinnene må arbeide for å forsørge sin familie, og jobber som hushjelp, noe hun ikke trives med, siden hun alltid blir klaget på av arbeidsgiverne. Arbeidsmigrasjonen fra den tredje verden, som en kvinnelig migrasjon blir stadig sterkere i vår samtid, ofte forårsaket fattigdom og økonomisk krise og kollaps. Ved at arbeidsmigrasjon kommer frem vises det også naturlig nok til den illegale migranten, og om kvinnene kan være utsatt for menneskehandel, ved at de er tvunget til det arbeid de gjør.

Alle filmene er i sort/hvitt, noe som viser en nostalgi og historisk avstand til emnet. Det er noe som har skjedd, snarere enn noe som skjer akkurat nå. Ved at filmene viser til noe som var der, snarere enn noe som er der akkurat i dette øyeblikk viser det også til en realitet, noe som har eksistert, men som ikke lengre er der. Det er noe fra forgangen tid. Samtidig er det og et emne alle samfunnsborgere burde få mer kunnskap og forståelse om, slik at de kan forstå kompleksiteten i imperier, nasjonens maktforhold og nasjonens relasjoner, samt migrasjon sett i kjønnsperspektiv, og den illegale migrasjonen. Filmenes innhold og formidling består av vakre komponerte bilder, men viser samtidig en klar og bokstavelig historie som er lett for betrakteren å gripe. Vi gratulerer Chen Chieh-jen, kuratorer og stiftelsen 3,14 med en vellykket utstilling, med et viktig kunnskapsinnhold som griper både på tvers av kjønn, alder og samfunnslag.